

Motion till riksdagen 2005/06:L19

av **Christina Axelsson (s)**
med anledning av prop. 2005/06:105

Trygga konsumenter som handlar hållbart – Konsumentpolitikens mål och inriktning

Förslag till riksdagsbeslut

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförts om att driva på utvecklingen av en kraftfull konsumentorganisation för att öka konsumenternas egna möjligheter att bilda opinion och påverka i konsumentfrågor i Sverige och inom EU.

Motivering

Vårt EU-samarbete liksom mycket annat internationellt arbete bygger på frihandel. För att samarbetet ska bli framgångsrikt förutsätter det att du och jag är duktiga konsumenter som gör kloka val och handlar mycket. Tillväxt och utveckling bygger på konsumtion – ju mer vi konsumerar desto högre blir vår BNP, vilket resulterar i fler jobb. Vi konsumerar främst för att fylla våra behov av varor och tjänster men bidrar på så sätt till högre sysselsättning och finansiering av vår välfärd.

Vår välfärd bygger till stor del på att vi konsumerar men också på vad vi konsumerar. För att förstå att handla uthålligt behöver konsumenterna kunskap och möjligheter att påverka vad de vill konsumera. Du som konsument har både rättigheter och möjligheter men också ansvar att välja klokt. Det är ingen överdrift att säga att konsumentpolitiken har blivit mer komplex. Därför är det viktigt att konsumenter har kunskaper och möjligheter att välja både utifrån pris och kvalitet. Samhället bör medverka till och möjliggöra informations- och opinionsinsatser som bygger på konsumenternas egna behov. Vi konsumenter behöver en motvikt till all kommersiell reklam som dagligen öser över oss via medier, direktbrev och telefonpåringningar.

Många tjänster har avreglerats från statliga och kommunala monopol till privata alternativ i vårt land. Konsumentfrågorna har därigenom blivit fler och behovet av att kunna påverka inom nya områden ökar. För att bevaka

Fel! Okänt namn på

konsumenternas intressen bäst bör man eftersträva balans mellan det statliga och det ideella intresset inom konsumentverksamheten. Ytterst är det den enskilde konsumenten som ska välja vilken vara eller tjänst hon vill konsumera. Goda val kräver kunskap och verktyg för att kunna fattas. Vi behöver därför tänka nytt och finna former för konsumenter att få kunskap men också redskap för att bilda opinion och påverka. Vi kan lära av andra områden där vi länge har varit framgångsrika. Samhället har under flera år byggt upp exempelvis NTF för att främja trafikanternas säkerhet och Sveriges naturskyddsförening som gjort stora insatser för miljön. De får statliga bidrag för sitt arbete. Samhället behöver nu också förstärka sina insatser inom konsumentverksamheten så att det går att bygga upp en kraftfull organisation som ska arbeta för att främja konsumenternas säkerhet och möjlighet att bilda opinion.

Konsumentpolitiken har blivit global, varor flyttas snabbt runt i världen och det vi köper kan innehålla komponenter från olika delar av all världens hörn. Informationen om vad varan innehåller samt opinions- och påverkansmöjligheter om vad vi egentligen vill att den ska innehålla blir mer och mer komplicerade att hantera för enskilda konsumenter. Den största delen av producentpolitiken formas utanför Sveriges gränser, främst inom EU. Vi behöver mycket information och säker information för att få svar på de frågor vi som konsumenter ställer oss. Är produkten säker till det den ska användas för? Är varan tillverkad utan att produktionssättet medför negativa miljöaspekter på omvärlden? Har den som tillverkat produkten fått rätt lön och har hon drägliga arbetsvillkor? Etisk märkning börjar bli lika viktig som innehållsdeklaration och ursprungsmärkning. Vi konsumenter i alla länder behöver veta mer så att vi tillsammans kan agera mot det vi tycker är fel och genom våra inköp ta oss makt att påverka.

Konsumentlagstiftningen i vårt land beslutas till största delen inom ramen för vårt EU-medlemskap. Den frivilliga konsumentrörelsen behöver självklart kunna agera även på EU-nivå. Den gemensamma jordbrukspolitiken har antligen ändrat inriktning så att jordbruket ska producera det konsumenterna efterfrågar. Trots den nya inriktningen går nästan hälften av EU:s utgifter till jordbruket, det vill säga till livsmedelsproducenterna. Även här behövs en kraftfull motkraft.

Konsumentrörelserna i medlemsländerna borde också få del av EU:s budget för att kunna träffas, kommunicera och arbeta för vad de verkligen vill ha producerat. Sverige bör anstränga sig och verka för att en del av vad jordbrukspolitiken kostar också direkt kommer konsumenterna till del. Det stödet ska kunna användas till upplysning och påverkan för konsumenterna vad gäller livsmedel, djurhållning och annat, just i syfte att värna konsumentintresset för livsmedel i jordbrukspolitiken. Sveriges Konsumentråd har redan mandatet från de svenska konsumenterna att företräda Sverige på EU-arenan och i andra internationella sammanhang, men det behövs en finansiell förstärkning för att rådet på bästa sätt ska kunna uppfylla uppdraget och även utåt visa konsumenterna vad det åstadkommit. Fri rörlighet för varor och tjänster, men var finns den fria informationen med korrekta upplysningar för konsumenterna?

Fel! Okänt namn på

Konsumentmakt kräver konsumentkraft. Vi är många konsumenter som är aktiva och gör medvetna val, men i vissa skeden i livet begränsas våra valmöjligheter.

När vi är mycket unga och deltar i förskolans och skolans verksamhet eller när vi är gamla och får del av de tjänster hemtjänsten erbjuder, serveras mat som vi inte har någon möjlighet att påverka. Det bestäms i regel av kommunernas inköpsdirektörer. Sverige har en hög standard vad gäller djurskydd men det har inte slagit igenom vid offentliga upphandlingar utan där ses det hellre till låga priser. De tycks inte bry sig om i vilka burar äggen har blivit värpta eller vilket underlag grisarna har stått på. Konsumenterna måste även här få möjligheter att påverka kvaliteten på vad som serveras, både mycket unga och gamla. Regeringen bör inom ramen för konsumentpolitiken ge Livsmedelsverket och Djurskyddsmyndigheten i uppdrag att informera om gällande lagstiftning och hur den kan användas för att ge medborgarna som är beroende av kommunernas inköp goda konsumtionsvaror.

Stockholm den 6 april 2006

Christina Axelsson (s)